

Vårbokslut 2018

Vårbokslut, 2018

Verksamhet

Huvudsaklig verksamhet

Vård- och äldreomsorgsnämndens (VÄN:s) uppdrag är att erbjuda äldre personer möjligheten att åldras i trygghet med bibehållet oberoende. Vidare är uppdraget att erbjuda individer med funktionsvariation adekvata insatser för att leva ett självständigt och fullgott liv. De enskilda ska bemötas med respekt och förutsättningar skall ges att leva ett aktivt liv med inflytande i samhället och i sin vardag. Alla insatser skall ske med god kvalitet och med aktning för den enskildes integritet.

Nämnden ansvarar för att utforma och vidareutveckla insatser med hänsyn till de behov som finns samt att öka förutsättningarna till ett så självständigt liv som möjligt. Nämnden fullgör kommunens uppgifter för sina målgrupper enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och vad som i övrigt i lag eller annan författning sägs. Vård- och äldreomsorgsnämnden fullgör också kommunens uppgifter enligt lagarna om färdtjänst och riksfärdtjänst, bostadsanpassningsbidrag, medicintekniska hjälpmedel och vårdarhjälpmedel.

Vid ingången av 2018 finns sju aktiva utförare av hemtjänst, varav kommunen är en och boenden med platser och inriktning enligt nedan tabell.

	Antal avdelningar	Antal platser	Varav extern regi
Gruppboende demens	22	181	55
Gruppboende fys.	7	98	32
Serviceboenden	7	106	-
Korttids inkl. flexibel växelv.	4	36	-
Boenden LSS	14	113	-
Korttids LSS	3	12	-
Trygghetsboenden med anvisningsrätt		70	4
		Antal	Varav extern regi
Personer med hemtjänst i ordinärt boende		709	182
Personer med hälso- och sjukvård i ordinärt boende		356	55
Personer med personlig assistans försäkringskassa		105	64
Personer med personlig assistans kommun		22	18
Personer med daglig verksamhet LSS		197	

Befolkningsutveckling

I Alingsås är 5,7 procent av invånarna över 80 år (riket 5,1 procent). Det vill säga cirka 240 personer fler i Alingsås är över 80 år jämfört med om Alingsås haft en genomsnittlig befolkningsammansättning som riket. Enligt befolkningsprognos kommer invånarna över 80 år öka med cirka två procent under 2018.

	Befolkning		Förändring
	2017	2018	
Invånare 65-79 år	6 654	6 760	1,6%
Invånare 80-89 år	1 864	1 906	2,2%
Invånare >90 år	451	460	1,9%

Ökningen av äldre kommer de närmaste åren kräva utbyggnation och prioriteringar inom verksamheten. Under 2018 har 8 nybyggda demensboendeplatser färdigställt.

Åtaganden

Inom nämnden pågår ett målinriktat och systematiskt arbete utifrån åtaganden inom ekonomi, personal och kvalitet. En identifierad risk är den nuvarande ansträngda situationen kring personalbemanning och rekrytering vilket kan få till konsekvens ett minskat fokus på förbättringsarbete inom kvalitetsområdet. Den antagna handlingsplanen *Heltidsresan*, är en del av det strategiska arbetet med att attrahera men också behålla befintlig kompetens.

Utöver det systematiska förbättringsarbetet fortgår också nämndens arbete för att tillskapa nya boendeplatser på särskilda boenden för att möta den prognostiserade ökade äldre befolkningen och därigenom ett framtida stigande omsorgsbehov. Därtill pågår ett arbete att skapa fler boendeplatser mot funktionsstöd. Den nystartade förebyggande enheten fortsätter sitt arbete utifrån sin verksamhetsplan för att öka tryggheten i hemmet för äldre och utveckla samverkan med civilsamhällets organisationer. Ett antal digitaliseringsinsatser pågår som involverar såväl brukare som personal, däribland pilotprojektet digital fjärrtillsyn i hemmet. Ett projekt som enligt utvärdering fallit väl ut.

I juni beslutade KF att funktionsstödsverksamheten ska flyttas från Socialnämnden till Vård- och äldreomsorgsnämnden. Syftet med överflyttningen är att få ett effektivare resursutnyttjande. Ekonomiskt förväntas samordningsvinsterna och effekter i LSS-utjämningsssystem uppgå till 10 mnkr. Vidare förväntas en mer renodlad verksamhet hos Socialnämnden möjliggöra ett tydligare fokus på kärnuppdraget.

Nämnden gör bedömningen att arbetet med åtagandena i stort löper på enligt plan. Samtidigt är flera av åtagandena långsiktiga och arbetet förväntas fortgå.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 4

I Alingsås råder god ekonomisk hushållning grundad på effektiv resursanvändning

Indikator: Nettokostnader skall inte öka snabbare än summan av skatteintäkter och generella statsbidrag

Vård- och äldreomsorgsnämndens åtaganden, uppdrag, nyckeltal och utfall:

Nämndens åtaganden:

(A) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att arbeta för att verksamheten ska bli ekonomiskt effektivare genom att nettokostnadsökningen ska understiga pris-/löne- och volymförändring.

(B) Reducera nämndens kostnader till att motsvara budget för VOÄ där avdelning för funktionsstöd sedan 1/1-2018 ingår.

Nyckeltal: Nettokostnadsavvikelse LSS och Äldreomsorg

Nyckeltal: Budgetavvikelse LSS och Äldreomsorg

	Avdelning funktionsstöd (LSS)			Äldreomsorg		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Nettokostnadsavvikelse	-1,6 %	-1,0 %	kommer i juni 2018	+3,1 %	+3,8 %	kommer i juni 2018
	Utfall 2016	Utfall 2017	Prognos 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Prognos 2018
Budgetavvikelse	-14 mkr	-10 mkr	-10,5 mnkr	-7 mnkr	+1 mnkr	-3 mnkr

I nettokostnadsavvikelse 2017 (presenteras i juni 2018) kommer äldreomsorgen påverkas negativt av att en engångspost om 5,0 mnkr 2017 kostnadsförts på äldreomsorgen utifrån konkurrensverkets skadeståndsanspråk mot Alingsås för tecknandet av *idéburet offentligt partnerskap* med Bräcke diakoni. Exklusive denna post beräknas nettokostnadsökningen minska för äldreomsorgen men sannolikt öka för LSS. Ökningen för LSS beror på säkerställande av LSS-kostnader gentemot LSS-utjämningsystemet, vilket enligt skatteprognos 2018-04-27 medför ökade intäkter till Alingsås 2019 om preliminärt 10,7 mnkr, det vill säga en mycket positiv ekonomisk effekt uppnås för Alingsås Kommun. Nettokostnadsavvikelse 2018 beräknas minska något sammantaget för äldreomsorg och LSS, framförallt utifrån lägre overheadkostnader efter sammanslagen verksamhet.

Nämnden har ett underskott mot budget 2018 och kostnaderna motsvarar inte budget för VOÄ där avdelningen för funktionsstöd sedan 1/1 -2018 ingår (se ekonomi sidan 18-24).

Åtaganden utifrån KF:s angivna område *särskilt fokus*:

(C) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att verka för att bidra till den digitala utvecklingen, där effekthinämningen beräknas vara störst.

Nyckeltal: Antal projekt kring utveckling av välfärdsteknik utifrån framtagna plan påbörjade och genomförda

Utfall januari-april 2018: 1

- **Implementera digital plattform**

För att bidra till den digitala utvecklingen har Vård- och äldreomsorgsnämnden påbörjat implementering av ny digital plattform som stödjer olika digitala tjänster i hemmet till exempel digital fjärrtillsyn och trygghetslarm. Den nya digitala plattformen möjliggör vidare utveckling av välfärdsteknik i förvaltningen. Via den digitala plattformen kommer under 2018 bland annat ett detaljplaneringssystem starta upp inom kvarboendeavdelningen.

Åtaganden utifrån KF:s angivna *uppdrag*:

(1) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att utreda och beräkna digitaliseringsmöjligheter inom äldreomsorgen.

(2) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att kommunal administration fortsatt ska minska genom smartare och effektivare arbetssätt där nya lösningar inom teknik ska prioriteras.

(3) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att reducera sin centrala administration och föreslå möjligheter till förvaltningsövergripande effektiviseringar.

Nyckeltal: Antal digitaliseringsprojekt påbörjade och genomförda

Utfall januari-april 2018: 6

- Vidgad implementering av digital fjärrtillsyn
- Pågående implementering av Magna Cura webb
- Överflytt av Magna Cura LSS till det förvaltningsgemensamma Magna Cura
- Preventivt arbete inför ny lag om nationell läkemedelslista
- Pågående implementering av avancerad bokning i Time Care
- Utredning av kommungemensam E-learningplattform

Vård- och äldreomsorgsnämnden har påbörjat ett arbete med att utreda och beräkna digitaliseringsmöjligheterna inom äldreomsorgen. Utifrån verksamhetsförändring strävar nämnden mot en mer modern och digitaliserad omsorg med individens bästa i centrum. Den påbörjade implementeringen av en ny digital plattform möjliggör utökad implementering av digital fjärrtillsyn i brukarnas hem. Vidare pågår ett arbete genom samverkansplattformen AllAgeHub, ett initierat projekt som bland annat avser hur boendemiljöer kan utformas

utifrån individens behov och önskemål för att uppnå ökad självständighet samt trygghet i hemmet.

Ett underprojekt i den uppstartade digitala plattformen kommer att ske under 2018 i form av ett detaljplaneringssystem för kvarboendeavdelningen, vilket medverkar till att nå uppdraget att administrationen fortsatt ska minska genom smartare och effektivare arbetssätt. Detaljplaneringssystemet syftar till kvalitetssäkra och effektivisera hemtjänstens planering på individnivå.

Implementering av Magna Cura webb för hemtjänsten färdigställs under 2018, systemet kommer bidra till att personalens arbete både effektiviseras och möjliggör mobil dokumentation. Som ett resultat av överflytten av funktionsstöd pågår ett arbete med att flytta över Magna Cura LSS till det förvaltningsgemensamma Magna Cura. Syftet med överflytten är att ha ett gemensamt journalsystem. En ny lag om nationell läkemedelslista ska ersätta lagen om receptregister och lagen om läkemedelsförteckning. Ett arbete pågår inom nämnden med att omvärldsbevaka och utbilda ute i verksamheten för att vara förberedd när lagen träder i kraft.

Som ett led i att reducera central administration och föreslå möjligheter till effektiviseringar fortgår implementering av schemaläggningssystemet hälsosam schemaläggning i Time Care, vilket kommer vara implementerat under 2018. Dessutom sker uppstart av *Avancerad bokning* inom ramen för Time Care under 2018 som är ett viktigt verktyg för att kunna genomföra heltidsresan. Behovet av IT-stöd på Planeringsavdelningen till verksamheten är fortsatt stor så länge schemasystemet Time Care brukas. Ett kommungemensamt arbete är i gång med att utreda en framtida E-learningplattform. Ändamålet med E-learningplattformen är att möjliggöra effektiv digital utbildning för att bland annat kompetensutveckla personal inom olika områden.

Nämnden ser stora långsiktiga utmaningar för att möta volymökningar samtidigt som det blivit svårare att rekrytera vårdnära personal. Nämnden behöver utreda och vidare implementera tekniska lösningar i alla verksamheter och har påbörjat ett flertal projekt som syftar till att minska administrativ kringtid. Därtill är startportalen i beslutsstödssystemet Hypergene utvecklad och nedbrytbar, vilket möjliggör uppföljning av rättvisande resultat kring bland annat ekonomi, arbetstid, sjukfrånvaro och timanställningar. Brist på kommungemensam stödresurs för Hypergene påverkar dock utvecklingstakten.

Nämndens bedömning är att det påbörjade arbetet kring digitalisering och välfärdsteknologi har goda förutsättningar att nå tydliga resultat under 2018. Samtidigt är flera av åtaganden långsiktiga och arbetet förväntas fortgå fram till 2020.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 5

I Alingsås bygger välfärden på god service, hög kvalitet och tillgänglighet

Indikator: Nöjd-medarbetar-index ska höjas
Sjukfrånvaron i kommunen ska minska

Vård- och äldreomsorgsnämndens åtaganden, uppdrag, nyckeltal och utfall:

Nämndens åtaganden:

(A) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att verka för att verksamheten utvecklas som en attraktiv arbetsgivare.

(B) Vård- och äldreomsorgsnämnden fortsätter att sträva mot en god arbetsmiljö.

Nyckeltal: Genomsnittlig sysselsättningsgrad bland vårdnära personal

Utfall januari-april:		
AFF	Äldreomsorg	Tot. VOÄ
2017: 95 %	2017: 83 %	2017: 88 %
2018: 95 %	2018: 85 %	2018: 89 %

Nyckeltal: NMI

Utfall helår:		
AFF	Äldreomsorg	Tot. VOÄ
2017: 3,8	2017: 4,0	2017: 3,9

Nyckeltal: Andel total sjukfrånvaro

Utfall januari-mars:		
AFF	Äldreomsorg	Tot. VOÄ
2016: 9,5 %	2016: 10,8 %	2016: 10,3 %
2017: 9,7 %	2017: 10,3 %	2017: 10,1 %
2018: 8,8 %	2018: 10,7 %	2018: 10,0 %

Nyckeltal: Andel korttidssjukfrånvaro

Utfall januari-mars:		
AFF	Äldreomsorg	Tot. VOÄ
2016: 3,3 %	2016: 4,0 %	2016: 3,7 %
2017: 3,3 %	2017: 4,4 %	2017: 4,0 %
2018: 3,6 %	2018: 4,6 %	2018: 4,2 %

Nyckeltal: Andel tid som utförs av timanställd personal

Utfall januari-april:		
AFF	Äldreomsorg	Tot. VOÄ
2016: 15,8 %	2016: 17,8 %	2016: 17,0 %
2017: 15,2 %	2017: 16,4 %	2017: 15,9 %
2018: 17,1 %	2018: 17,7 %	2018: 17,5 %

Kommentarer till nyckeltalen kopplade till mål 5 åtagande A-B (se personalavsnitt sidan 25).

Åtaganden utifrån KF:s angivna uppdrag:

(4) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att renodla undersköterskeuppdraget genom att finna möjligheter för andra yrkeskategorier att bistå verksamheten.

Nyckeltal: Uppföljning av att utreda införandet av serviceassistent

Utfall januari-april 2018: Genomförs under 2018

Vidare arbetar nämnden med att använda extratjänster i verksamheten, vilket också medför en renodling av undersköterskeuppdraget.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 6**I Alingsås finns det valfrihet och självbestämmande**

Indikatorer: Medborgarnas/brukarnas bedömning av inflytande i kommunen ska öka, Nöjd-kund-index inom hemtjänsten ska öka
Nöjd-kund-index inom äldreboenden ska öka

Vård- och äldreomsorgsnämndens uppdrag, nyckeltal och utfall:**Åtaganden utifrån KF:s angivna uppdrag:**

(5) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att fortsatt utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystemet.

Nyckeltal: Uppföljning av att utreda underlag för beslut; LOV-isering av daglig verksamhet inom Funktionsstödsverksamheten

Utfall januari-april 2018: Planeras utredas under 2018

(6) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att stärka och utveckla demokratin och i lämpliga former använda sig av medborgardialog.

Nyckeltal: Antal dialogmöten inom verksamheten för stärkt och utvecklad demokrati

påbörjade och genomförda

Utfall januari-april 2018: Kommer under 2018

Ett arbete har påbörjats av förvaltningen med att konkretisera vad ett dialogmöte är och hur det ska vara utformat för att få kategoriseras dialogmöte. Under året kommer arbete fortlöpa för att inom samtliga verksamheter starta upp olika former av dialogmöten. I förvaltningen pågår ett kontinuerligt arbete för att stärka demokratin genom brukarinflytande via matråd där brukarna får ge sina synpunkter på maten och måltidssituationen, husmöten på förvaltningens särskilda boenden vars syfte är att fånga upp synpunkter från brukarna kring boendet därtill brukarmöten på de dagliga verksamheterna i syfte att påverka programinnehållet inför terminsstart.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 7

I Alingsås utvecklas vården och omsorgen för individens behov

Indikatorer: Nöjd-kund-index inom hemtjänsten ska öka
                              Nöjd-kund-index inom äldreboenden ska öka

Vård- och äldreomsorgsnämndens åtaganden, uppdrag, nyckeltal och utfall:

Nämndens åtaganden:

(A) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att genom systematiskt förbättringsarbete fortsatt utveckla kvaliteten i vården och omsorgen.

(B) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att fortsatt utveckla ett personcentrerat förhållningssätt.

Nyckeltal: Antal fallolyckor januari-april

Utfall jan-april kommunalt utförd verksamhet:

2016: 717	2017: 813	2018: 658
-----------	-----------	-----------

Nyckeltal: Nöjdhet med möjlighet att komma utomhus utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning

Utfall särskilt boende:

2015: 58 % (riket 58 %)	2016: 52 % (riket 58 %)	2017: 59 % (riket 58 %)
-------------------------	-------------------------	-------------------------

Nyckeltal: Nöjdhet med aktiviteter utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning

Utfall särskilt boende:

2015:73 % (riket 63 %)	2016: 66 % (riket 63 %)	2017: 66 % (riket 64 %)
------------------------	-------------------------	-------------------------

Nyckeltal: Sammantagen nöjdhet utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning**Utfall medel av hemtjänst och särskilt boende:**

2015: 90 % (riket 86 %)	2016: 89 % (riket 86 %)	2017: 90 % (riket 85,5 %)
-------------------------	-------------------------	---------------------------

Nyckeltal: Uppföljning av att utreda arbetet kring närvårdssamverkan SAMLA, implementera ny lagstiftning; Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

Utfall januari-april 2018: Samverkan pågår inom SAMLA kring utskrivningsprocesser och nära vård för ett säkert införande i september.

(C) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att verka för fler boendeplatser.

Nyckeltal: Antal färdigställda boendeplatser; särskilt boende samt boende med särskilt stöd

Utfall januari-april 2018: Åtta nybyggda demensboendeplatser på Ginstgårdens äldreboende har färdigställts under 2018.

Åtagandet att Vård- och äldreomsorgsnämnden verkar för fler äldreboendeplatser uppnås genom att ombyggnation på Ginstgården är färdigställd.

Åtaganden utifrån KF:s angivna område *särskilt fokus*

(D) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att utveckla anhörigstöd och förebyggande insatser.

(E) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att frivilliginsatser ska stimuleras och utvecklas.

Nyckeltal: Andel trygga utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning**Utfall medel av hemtjänst och särskilt boende:**

2015: 90 % (riket 88 %)	2016: 91 % (riket 86 %)	2017: 88 % (riket 87 %)
-------------------------	-------------------------	-------------------------

Nyckeltal: Antal engagerade frivilliga i verksamheten**Utfall:**

2016: 98	2017: 99	2018: 97 (jan-april)
----------	----------	----------------------

Nyckeltal: Antal projekt för att stimulera och utveckla frivilliginsatser på boende och inom kvarboende påbörjade och genomförda

Utfall januari-april 2018: 14

Följande projekt finns inom enheten för att stimulera och utveckla frivilligsatser på boenden och inom kvarboende:

- Hörselskadades riksförbund har hörcafé på Bjärkegården 1 gång/vecka
- Synskadades riksförbund är medarrangör vid syncaféerna på Brunnsgården
- Röda korsets besöksgrupp är i samverkan med förebyggandeenheten
- PRO/SPR/Röda korset har caféträffar på träffpunkterna
- PRO/SKPF/RPG/Hjärt-lungsjukas förening har körverksamhet och underhåller regelbundet på träffpunkterna
- Bjärke hembygdsförening och Alingsås hembygdsförening deltar regelbundet i träffpunktens verksamhet.
- Seniorsdata har regelbundna datakurser på Brunnsgårdens träffpunkt
- PRO har startat matlagningsgrupp på Tuvegården
- Alla kyrkliga samfund har gudtjänster på våra äldreboenden
- Neroförbundet samverkar med anhörigstödet i arbetet med att arrangera anhörigcirkel till de som vårdar och stödjer en äldre person med neurologiska funktionsvariationer.
- Samverkan med Frälsningsarmen för målgruppen personer med demenssjukdom och deras anhöriga.
- Samverkan med Röda Korset, Bräcke Diakoni och Sensus i arbetet med att bedriva Alzheimers Café
- Pensionärsföreningarna ingår i en referensgrupp för utveckling av förebyggandeenheten

Avslutade projekt:

- Hjärtlungsjukas förening har lärt upp en personal på förebyggandeenheten att hålla grupper i Qigong.

Följande projekt/aktiviteter finns för att i samverkan med andra kommunala verksamheter skapa meningsfulla aktiviteter på träffpunkterna:

- Kulturskolan kommer och underhåller
- Alingsås museum föreläser och visar bilder och föremål
- Förskolor i kommunen samverka för att skapa möten över generationsgränserna på två av våra träffpunkter
- Biblioteket föreläser och informerar

Förbättringsåtgärderna kopplade till nämndens åtagande och uppdrag att ytterligare utveckla ett systematiskt arbete kring ett personcentrerat arbetssätt, är fortsatt högt prioriterat i förvaltningen. Arbetet diskuteras på såväl APT som ledningsgruppsmöten. Socialstyrelsens brukarundersökning visar att vårdtagarna är fortsatt nöjda med verksamheten. Det förbättringsarbete som har påbörjats kopplat till enheternas resultat i den nationella brukarundersökningen fortgår. Följande satsningar genomförs för att bidra till fortsatt ökning av brukarnöjdheten i verksamheten:

- Ett aktivt arbete pågår inom såväl boende som kvarboende med att höja kontinuiteten genom att erbjuda brukare kontaktperson. Därtill fortsatt införande av ombudsmodellen,

vars mål är att skapa en samsyn för kontinuerlig kompetensutveckling.

- Inom kvarboendeavdelningen har man prövat konceptet *En väg in* där samordnaren tar den första kontakten och styr upp starten av ett nytt hemtjänstställe. Ett led i att kompetensutveckla personalen i verksamheterna sker inom kvarboende via *Torsdagsutbildningar*, vilka sker genom obligatoriska ämnesblock för medarbetare.
- Boendeavdelningen har valt att ta fram mål för hela avdelningen; *En meningsfull vardag för dig*, enhetscheferna har påbörjat ett arbete med att bryta ner målformuleringen vad den betyder för respektive enhet. Arbete för att förbättra måltidssituationen på några äldreboenden visar på större delaktighet, större matglädje och mer lugn och ro vid måltidssituationen. På flera äldreboenden har även matmöten/matråd införts där brukare deltar i utvecklings-arbetet kring måltiderna t.ex. kring vilka rätter som ska finnas med på matsedeln.
- Hälso- och sjukvårdsavdelningen har inom närsjukvårdssamverkan tagit mått på antal patienter som initierats av sjuksköterskor i hemsjukvården och blivit inskickade till sjukhuset. Mätningen visade på att ingen av de patienter som skickats in var inskickade i onödan. Detta är ett sätt att följa upp och kvalitetssäkra denna process i verksamheten.
- Inom AFF har en internutbildning i pedagogiskt förhållningssätt startats upp för samtlig personal i syfte att kompetenshöja och säkra kvaliteten för brukarna. En gemensam rutin inom AFF för att systematiskt arbeta med att kvalitetsförbättra är att samtliga brukare ska ha en genomförandeplan och bemötandestrategier där det framgår vad och hur insatser ska genomföras. Kontinuerliga brukarråd finns på enheter där det är möjligt. Egna enkäter har också använts för att säkra insatsen och samtidigt utveckla och förbättra den.
- Myndighetsavdelningen har tydliggjort vårdplaneringsarbetet samt infört biståndshandläggartjänst med koordinatorsuppdrag för korttidsboende. Införandet av en koordinator har lett till högre flöde, bättre arbetsmiljö och bättre samverkan. Avdelningen har även inlett ett arbete enligt IBIC, Individens behov i centrum. IBIC syftar till en högre rättsäkerhet i bedömning samt att tydliggöra brukarens stödbehov. Modul för IBIC är inköpt och planering av implementering har påbörjats.

Socialstyrelsens brukarundersökning						
	Hemtjänst			Äldreboende		
	2016	2017	2017 riket	2016	2017	2017 riket
Bemötande	98 %	99 %	97 %	96 %	94 %	94 %
Trygghet	90 %	90 %	86 %	91 %	88 %	88 %
Sammantagen nöjdhet	94 %	94 %	89 %	84 %	86 %	82 %

Utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning arbetar avdelningarna med att planera och genomföra systematisk verksamhetsutveckling med värdegrundsfokus. Nämndens strävan med att utveckla det förebyggande och trygghetsskapande arbetet har under 2017 bland annat mynnat ut i att Förebyggandeenheten startades upp. Målet med enheten är att skapa goda samverkansvinster inom det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, med gemensamma mål för verksamheten.

Inom AFF, boende och daglig verksamhet genomfördes 2017 en brukarundersökning. Metodutvecklare i verksamheten har ansvaret för undersökningen och genom brukarråd har brukarna getts möjlighet att vara delaktiga och påverka genom olika förbättringsförslag. En ny rutin har tagits fram och fastställd plan på uppföljning finns för vidare kvalitetsförbättring.

Arbetet för att minska antalet fallolyckor inom nämndens verksamheter fortgår bland annat genom att läkemedelsgenomgångar regelbundet genomförs och antal olämpliga läkemedel mäts i kvalitetsregistret BPSD (beteendemässiga och psykiska symtom vid demens). Vidare används det nationella kvalitetsregistret Senior alert som är ett verktyg för att stödja vårdprevention, prevention för äldre personer som riskerar att falla, få trycksår, minska i vikt, utveckla ohälsa i munnen och/eller har problem med blåsdysfunktion. Resultat från kvalitetsregistren visar att förvaltningen varit framgångsrik i att öka antalet läkemedelsgenomgångar för personer med demenssjukdom och antalet olämpliga läkemedel har minskat. Sammanfattningsvis har det fallförebyggande arbetet visat positiva resultat för personer med demenssjukdom. Ytterligare arbete för att preventivt minska antalet fall- och läkemedelsavvikelser är:

- Träffpunktsverksamheten erbjuder gruppgymnastik, promenadgrupper, styrketräning, balansträning, yoga och qigong för att öka styrka och koordination.
- Fixartjänsten erbjuder tjänster för att minska fall i hemmet hos seniorer. Tjänsten utnyttjas fram för allt av kvinnor över 80 år. Fixartjänst gjorde under perioden 2018 januari 272 hembesök. Av dessa besök var 169 besök med fokus att hjälpa seniorer i hemmet med arbetsuppgifter på hög höjd (byte av gardiner, glödlampor, batterier i brandvarnare mm) 26 av besöken var förebyggande brand-/skyddsronder.
- Att funktionen mobil hemsjukvårdsläkare nu finns på samtliga vårdcentraler är också en del i det preventiva arbetet för att minska avvikelser i verksamheten. Detta skapar ett stöd för legitimerad personal och är ett resultat av en samverkansinsats som har skett på chefsnivå, primärvård, sjukhus och kommun.
- Syn- och hörselinstruktören har startat upp syn- och hörcaféer under hösten där brukare får tips och råd för att klarar vardagen på egen hand. Dessa aktiviteter kan ses som ett indirekt fallförebyggande arbete.

Det med Bräcke diakoni ingångna *idéburna offentliga partnerskapet* kring en vårdkedja för personer med demenssjukdom, prövas nu i förvaltningsrätten. Ärendet har nationell uppmärksamhet och följs med stort intresse av sakkunniga inom området.

Sammantaget gör Vård- och äldreomsorgsnämnden bedömningen att ett flertal satsningar har genomförts som har både indirekt och direkt bäring på utvecklingen av styrindikatorerna *Nöjd-kund-index inom hemtjänsten och inom äldreboenden ska öka*. Nämndens bedömning är att det påbörjade arbetet har goda förutsättningar att nå synliga resultat 2018.

Åtaganden utifrån KF:s angivna uppdrag:

(7) Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att aktivt arbeta fram nya arbetssätt, metoder och tekniker där medel från Innovationsfonden ska användas.

Staten har i vårpropositionen aviserat en satsning om 350 mnkr för digitalisering inom Funktionsstöd och Äldreomsorg (cirka 1,4 mnkr till Alingsås). Nämnden avser att primärt ansöka om medel från den statliga satsningen och kommer inte söka medel från Innovationsfonden i samband med vårbokslut.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 12

I Alingsås minskar vi vår miljöpåverkan genom energieffektiv omställning

Indikator: Andelen ekologisk mat i kommunal verksamhet ska öka

Vård- och äldreomsorgsnämndens åtagande, nyckeltal och utfall:

Nämndens åtagande

(A) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att öka andelen ekologisk mat inom äldreomsorgen.

Nyckeltal: Uppföljning av kostavtalet tillsammans med kostenheten genomförd

Utfall: Uppföljning sker under 2018

Nyckeltal: Nöjdhet med måltidssituation utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning

Utfall särskilt boende:

2015: 76 % (riket 69 %)	2016: 71 % (riket 70 %)	2017: 74 % (riket 72 %)
-------------------------	-------------------------	-------------------------

Kontinuerliga uppföljningar har gjorts för att följa verksamheternas upplevelser av kostavtalet. Kostavtalet innebär bland annat att 75 % av maten ska vara lagad från grunden och 12 % av den serverade maten ska vara ekologisk. Partnering har startats upp mellan förvaltningen och ISS på ledningsnivå, i syfte att uppnå en högre kvalitet och i en förlängning mer ekologisk mat i verksamheten. Fortlöpande arbete kring uppföljning av kostavtalet samt vidare arbete med partnering mellan kök och verksamhet pågår.

Åtagande utifrån VÄN:s samtliga mål; (Mål 4), (Mål 5), (Mål 6), (Mål 7) och (Mål 12)

Indikator: Samtliga indikatorer kopplade till mål 4, 5, 6, 7 och 12

Nämndens åtagande

(8) Vård- och äldreomsorgsnämnden åtar sig att aktivt verka för och genomföra flerårsstrategins utpekade vilja.

Nyckeltal: Se samtliga ovan nämnda nyckeltal

Utfall jan-april 2018: Se samtliga ovan nämnda utfall med tillhörande klassificering.

Vård- och äldreomsorgsnämnden uppnår enligt prognos 2018 ej budgetföljsamhet men har en nettokostnadsökning som bedöms vara lägre än pris-/löne- och volymökningar. Nämnden arbetar vidare med metodåret med målvärden för sänkt sjukfrånvaro, minskade timanställningar, ökad brukarnöjdhet m.m. vilket är nedbrutet och uppföljningsbart per arbetsgrupp. Nämnden har även kommunens nöjdaste medarbetare och brukarnöjdheten har ökat och sammantagen brukarnöjdhet bland dem som har hemtjänst och särskilt boende uppgår 2017 till 90 procent.

Uppdrag

Uppdrag redovisas och beskrivs under *Åtaganden* i avsnitten *Åtaganden utifrån KF:s angivna uppdrag* under mål 4, 5, 6, 7 samt under *Åtagande utifrån VÄN:s samtliga mål*.

Intern kontroll

Internkontrollplanen sammanfattar de riskområden som uppmärksammas inför verksamhetsår 2018. Åtgärder och uppföljning av riskområdena följs upp och presenteras löpande till nämnd, budgetansvariga och till berörd personal. Månadsstatistik till nämnd har reviderats med utgångspunkt från den interna kontrollen.

	Helår 2016	Helår 2017	Jan-april 2018
Hemtjänsttimmar/månad kommun	23 700	26 000	26 950
Hemtjänsttimmar/månad privat	6 600	6 000	7 050
Hemtjänsttimmar/månad totalt	30 300	32 000	34 000
Aktiva platser på särskilt boende	385	385	385
Aktiva platser på korttids/växelvård	34	36	36
Beläggning särskilt boende	96,3%	96,0%	94,6%
Personer i kö till särskilt boende medel	49	40	43
Ej erbjudits plats inom tre månader medel	12	4	2
Andel av invånarna >80 år på Säbo (Alingsås)	13,0 %	12,5 %	Uppdat. juni
Andel av invånarna >80 år på Säbo (Riket)	13,1 %	12,7 %	Uppdat. juni

- Rätt volym äldreboendeplatser

2018 uppgår kön till äldreboende till 43 personer i genomsnitt. Under 2018 har ett arbete påbörjats för att fortsätta strävan att äldre att kunna bo kvar längre i ordinärt boende och därmed minska kön till särskilt boende (se omedelbar åtgärd sidan 18).

Åtta nya gruppboendeplatser har färdigställts 2018 och fortsatt planering för fler platser på särskilt boende är enligt nedan.

	Utökning antal platser	Planerat färdigställande
Bjärkegården	27	Cirka 2020
Brunnsgården	50 - 60	Cirka 2022

- Förändring av hemtjänst

Antalet hemtjänsttimmar har ökat med 6,3 procent under 2018 jämfört med helår 2017. Ökningen av hemtjänsttimmar det senaste halvåret är högre än befolkningsutvecklingen och nämnden bevakar den fortsatta utvecklingen och har påbörjat en översyn med målsättning att minska ökningstakten (se omedelbar åtgärd sidan 18).

- Heltidsresan

Internkontrollplanen avser att följa ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter av införandet av heltidsresan. Under 2017 har en partsgemensam arbetsgrupp tagit fram handlingsplan *Heltidsresan*, samt har en kommundemensam handlingsplan upprättats 2017. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har under april gett ytterligare vägledning som arbetet kommer fortsätta utifrån.

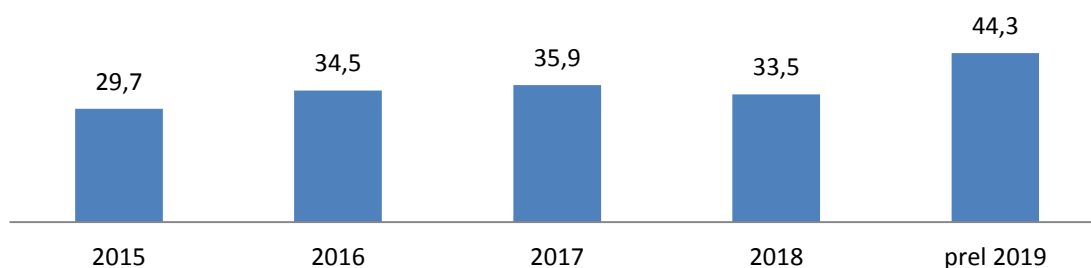
- Övertagande av avdelningen för funktionsstöd

Från januari 2018 har avdelning för funktionsstöd flyttats från Socialnämnden till Vård- och äldreomsorgsnämnden. Syftet med överflyttningen av funktionsstöd är att uppnå effektivare resursutnyttjande och samordningsvinster. De senaste åren har den största ekonomiska utmaningen varit försäkringskassans hårdare bedömningar av personlig assistans. Intäkten för personlig assistans har för Alingsås minskat med 486: - per invånare (cirka 19 mnkr) mellan 2014 och 2017, intäktsminskningen har medfört stora ekonomiska svårigheter för verksamheten då insatser mot brukare till stor del kvarstår.

Trots prognostiserat underskott finns en underliggande positiv utveckling av verksamhetens ekonomi och överflyttning av funktionsstöd från januari 2018 har fungerat väl och ett bra samarbete föreligger.

Vidare har ett gemensamt arbete mellan Vård- och äldreomsorgsnämnden och Socialnämnden för att säkerställa att Alingsås kommun inte går miste om bidrag från utjämningsystemet av LSS-kostnader medfört att den preliminära intäkten till Alingsås kommun avseende verksamhetsår 2017 (bidragsår 2019) från LSS-utjämningsystemet ökar från 33,5 mnkr till 44,3 mnkr enligt skatteprognos (2018-04-27). Det vill säga en mycket positiv ekonomisk effekt för Alingsås kommun som helhet uppnås.

Bidrag till Alingsås från LSS-utjämning (mnkr)

- Välfärdsteknologi

Nämnden arbetar för att öka välfärdsteknologin i verksamheten, ett flertal projekt pågår inom välfärdsteknologiområdet, bland annat pågår projekt med kameratillsyn, mobil åtkomst till omvårdnadssystem. (Se åtaganden sidor 5-6).

Omedelbar åtgärd

Under januari till april har fler platser än normalt blivit lediga på särskilt boende, vilket normalt medför att kön till särskilt boende och personer med hemtjänst minskar. Dock kvarstår kön till särskilt boende på en hög nivå och hemtjänsten har fortsatt öka vilket medfört ett ekonomiskt underskott för äldreomsorgen.

För att granska orsakerna till ökningen har nämnden påbörjat ett arbete att tillsammans med verksamheten finna orsaker till volymökningen i syfte att ta fram åtgärder för att minska volymökningarna.

Vidare har under 2018 en allvarlig situation uppkommit då flera personer inom arbetsgrupperna sjuksköterskor och rehabilitering valt att sluta sina anställningar. 13 sjuksköterskor och 6 arbetsterapeuter/fysioterapeuter har under januari – april 2018 aviserat att de kommer att sluta sina tjänster. Vilket motsvarar en personalomsättning om nästan 20 procent på fyra månader.

Ett skäl som sjuksköterskorna själva har angett är att de erbjudits förbättrade lönevillkor hos framförallt bemanningsbolag och i närliggande kommuner. Rekrytering pågår för att försöka lösa personalbristen men det har varit svårt att rekrytera ersättare t.ex. har i tre omgångar fysioterapeuter utannonserats utan att någon behörig sökande sökt tjänsterna. Nämnden ser över åtgärder för att förbättra rekryteringsmöjligheter och hantera semesterbemanningen inom hälso- och sjukvårdsavdelningen.

Ekonomi

Utifrån nämndbeslut (2018-04-09) ska äldreomsorg och övertagen verksamhet från Socialnämnden särredovisas i den ekonomiska uppföljningen. För att särredovisa funktionsstöd från äldreomsorg har följande fördelning gjorts:

- Ansvar 814* avdelning funktionsstöd redovisas som funktionsstöd
- Upplupna lönekostnader (timlön, ob, fyllnadslön med mera som utbetalas i maj men intjänats i april) avseende funktionsstöd som uppgår till 5,54 mnkr under ansvar 80* är justerat från äldreomsorg till funktionsstöd.
- Avdelningschef funktionsstöd 0,30 mnkr per april under ansvar 810* är justerat från äldreomsorg till funktionsstöd.
- 30 procent av personalkostnad på planeringsavdelning 0,68 mnkr under januari - april under ansvar 819* är justerat från äldreomsorg till funktionsstöd utifrån att funktionsstöd utgör 30 procent av total budget och planeringsavdelningen arbetar med IT, HR, ekonomi, utveckling, lokaler, kommunikation m.m. för hela nämnden.

Drift (Äldreomsorg)

Belopp i tkr	Budget 2018	Vårbokslut 2018	Prognos helår	Avvikelse prognos/budget 2018	Vårbokslut 2017	Differens 2017/2018
Verksamhetens intäkter	80 257	28 850	81 257	1 000	26 749	2 101
Personalkostnader	-364 871	-122 549	-368 871	-4 000	-116 202	-6 347
Lokalhyror	-62 784	-20 148	-62 784	0	-19 473	-675
Köp av tjänster	-111 481	-36 245	-111 481	0	-33 127	-3 118
Övriga kostnader	-26 701	-9 324	-26 701	0	-8 799	-525
Verksamhetens kostnader	-565 837	-188 266	-569 837	-4 000	-177 601	-10 665
Verksamhetens nettokostnader	-485 580	-159 416	-488 580	-3 000	-150 852	-8 564
Kommunbidrag	485 580	161 860	485 580	0	156 701	5 159
Årets resultat	0	2 444	-3 000	-3 000	5 849	-3 405

Äldreomsorgens resultat per april är 2,4 mnkr i överskott. Att resultatet är bättre än prognos beror på säsongvariationer för framförallt löneökningar som medför ökade kostnader under resterande del av året. Prognosen för 2018 är ett underskott om 3,0 mnkr. Underskottet beror på att nämnden upplevt en stor volymökning under början av 2018 där hemtjänststimarna har ökat med 6,3 procent jämfört med helår 2017 därtill är kön till särskilt boende fortsatt hög och i april står 44 personer i kö till ett särskilt boende.

	Tertial 1 2017	Helår 2017	Tertial 1 2018
Hemtjänststimmar per månad	30 800	32 000	34 000
Kö till särskilt boende (personer)	43,3	40,3	42,5

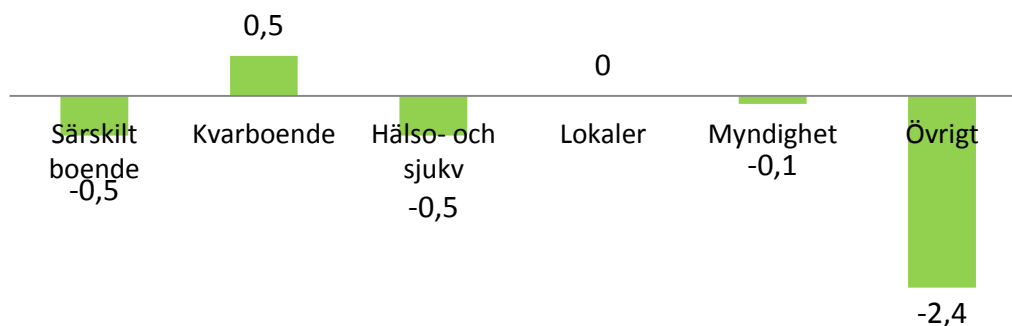
Följande poster visar avvikelse från budget och större kostnadsförändringar

- Intäkter prognostiserar överskott om 1,0 mnkr vilket framförallt beror på att fler personer har hemtjänst vilket medfört ökade omvårdnadsintäkter.
- Personalkostnader har ökat med 5,5 procent jämfört med samma period 2017. Ökningen beror till cirka 2,8 procent på löneökningar och höjda arbetsgivaravgifter 2018. Kostnadsökningen därutöver och det ekonomiska underskottet om 4,0 mnkr beror främst på att den kommunalt utförda hemtjänsten ökat med cirka 1 900 hemtjänststimmar per månad januari - april 2018 jämfört med samma period 2017.
- Kostnadsökningen för köp av tjänst uppgår till 3,1 mnkr och beror även den på att hemtjänststimmar hos privata utförare ökat med cirka 1 300 hemtjänststimmar per månad januari - april 2018 jämfört med samma period 2017.

Prognos per verksamhet 2018

Verksamheterna särskilt boende och hälso- och sjukvård har förbättrad budgetföljsamhet jämfört med tidigare år och har relativt små budgetavvikelser 2018. Den stora budgetavvikelsen inom äldreomsorg ligger under övrigt som består av förvaltningscentrala kostnader och intäkter. Övrigt inkluderar ett underskott om 6,6 mnkr som framförallt beror på att hemtjänsten ökat under 2018. Resultatet förbättras dock med 4,2 mnkr på grund av:

- När uppföljning för äldreomsorg och funktionsstöd separeras medför det att den budgetjustering från äldreomsorg till funktionsstöd om 2,4 mnkr som gjordes i budgetarbetet inför 2018 återförs till äldreomsorgen och minskar underskottet.
- Därtill har funktionsstöd tillförts kostnader för den del av nämndens OH-kostnader som riktar sig mot avdelning funktionsstöd om 1,8 mnkr för helår 2018, vilket minskar kostnaden med motsvarande summa för äldreomsorgen.

Nettokostnadsökning 2018 uppgår till cirka 4,2 procent vilket är något lägre än pris-/löne- och volymökningstakten 2018 utifrån att volymökningar är cirka 2,0 procent enligt befolkningsprognos och pris- och löneökningar uppskattas till cirka 2,5 procent inklusive effekter av höjda arbetsgivaravgifter 2018.

Ekonomisk osäkerhet 2018

Under 2018 kan behovet att öppna de åtta nybyggda gruppboendeplatserna på Ginstgården uppkomma, vilket inte är inkluderat i prognos 2018. Driftsättande av platserna från september medför en ytterligare kostnad om cirka 1,5 mnkr 2018.

Handlingsplan för ekonomi i balans

Nämnden ska enligt riktlinjer för ekonomistyrning (KF 2017-12-31) lägga fram en handlingsplan vid negativ prognos.

Handlingsplan för budget i balans per vårbokslut utgörs av att:

- Nämnden arbetar för att ytterligare stärka budgetföljsamheten inom särskilt boende och hälso- och sjukvård.
- Nämnden arbetar för minska ökningstakten av hemtjänsttimmar.

Drift (Funktionsstöd)

Belopp i tkr	Budget 2018	Vårbokslut 2018	Prognos helår	Avvikelse prognos/budget 2018	Vårbokslut 2017*	Differens 2017/2018
Verksamhetens intäkter	110 730	36 714	105 730	-5 000	39 938	-3 224
Personalkostnader	-228 343	-79 311	-232 343	-4 000	-81 235	1 924
Lokalhyror	-16 830	-5 212	-16 830	0	-5 713	501
Köp av tjänster	-22 950	-7 727	-24 450	-1 500	-8 077	350
Övriga kostnader	-47 119	-13 917	-47 119	0	-15 219	1 302
Verksamhetens kostnader	-315 242	-106 167	-320 742	-5 500	-110 244	-210 910
Verksamhetens nettokostnader	-204 512	-69 452	-215 012	-10 500	-70 306	-214 133
Kommunbidrag	204 512	68 171	204 512	0		68 171
Årets resultat	0	-1 282	-10 500	-10 500		-145 963

* Kolumn "Vårbokslut 2017" visar ansvar 924* samt beräknad övertagen verksamhet exkl. OH.

Resultatet för verksamheten funktionsstöd är 1,3 mnkr i underskott per april. Att resultatet är bättre än prognosen beror framförallt på att säsongsvariationer för framförallt löneökningar medför ökade kostnader under resterande del av året.

Prognosen för 2018 är ett underskott om 10,5 mnkr och beror på befarade viteskostnader om 1,5 mnkr och prognostiserat underskott i verksamheten om 4,8 mnkr. Därtill beror underskottet på att nämndbeslut 2018-04-09 fastslår att funktionsstöd och äldreomsorg ska särredovisas och därmed har justeringar för nedanstående poster påverkat ekonomin negativt för verksamheten funktionsstöd.

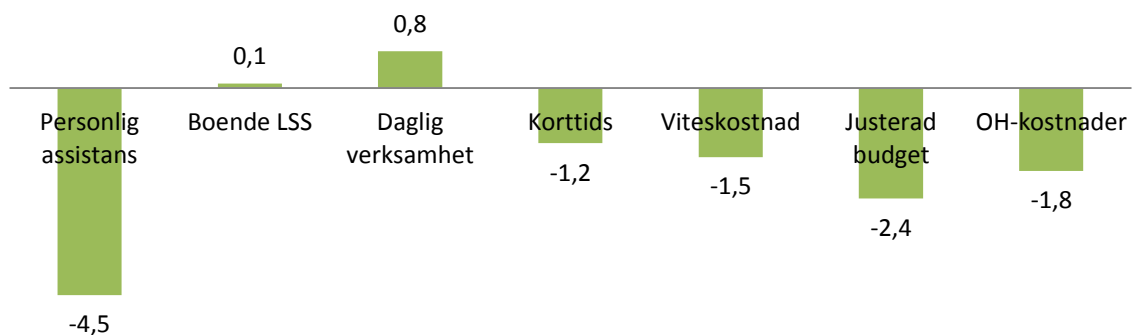
- När budget för äldreomsorg och funktionsstöd separerats medfört det att den budgetjustering från äldreomsorg till funktionsstöd om 2,4 mnkr som gjordes i budgetarbetet inför 2018 återförs till äldreomsorgen vilket medför ett underskott för funktionsstöd med motsvarande summa.
- Därtill har funktionsstöd tillförts kostnader för den del av nämndens OH-kostnader som riktar sig mot avdelning funktionsstöd om 1,8 mnkr för helår 2018.

Följande poster visar avvikelser från budget och större kostnadsförändringar

- Intäkter har minskat jämfört med 2017 och prognostiserar ett underskott om 5,0 mnkr 2018, minskningen av intäkter och det prognostiserade underskottet beror på mindre intäkter från försäkringskassan för personlig assistans (se sidan 23).
- Personalkostnader prognostiserar ett underskott om 4,0 mnkr. Underskottet beror på de justeringar som gjorts för att särskilja funktionsstöd och äldreomsorg 2018.
- Köp av tjänst prognostiserar ett underskott om 1,5 mnkr för en befarad viteskostnad vid öppnande av LSS-boende.

Prognos per verksamhet 2018 (Mnkr)

Större prognosavvikelser 2018

- Personlig assistans redovisar ett prognostiserat underskott om 4,5 mnkr vilket framförallt beror på att försäkringskassan avslagit tidigare gynnande beslut om personlig assistans vilket minskar intäkterna med cirka 3,5 mnkr 2018. Därtill har nya ärenden tillkommit där sannolik ersättning från försäkringskassan avslås.
- Verksamheten boende, daglig verksamhet och korttids enligt LSS uppvisar sammantaget ett underskott om 0,3 mnkr 2018.
- Viteskostnad prognostiseras till 1,5 mnkr i underskott 2018 på grund av kö till boende enligt LSS.
- Justerad budget från äldreomsorg och OH-kostnad se beskrivning sidan 18.

Nettokostnadsökningen för funktionsstöd 2018 är svårberäknad utifrån att verksamheten förändrats och flyttats under 2018. Prognos 2018 jämfört med helårskostnad 2017 justerat för överflyttad verksamhet och OH-kostnad indikerar en nettokostnadsökning om cirka 4,3 procent. Ökningen bedöms vara lägre än pris-/löne- och volymökningstakten när hänsyn tas till minskade intäkter från försäkringskassan för personlig assistans.

Ekonomisk osäkerhet

De senaste åren med komplett nationell statistik (2014 – 2016) har nettokostnadsökningen per invånare för LSS ökat med cirka 4,5 procent per invånare och år för rikets kommuner. Den relativt höga kostnadsökningen nationellt beror framförallt på att intäkter från försäkringskassan för personlig assistans minskat då försäkringskassan hårdnat i sina bedömningar. I Alingsås har intäkten från försäkringskassan för personlig assistans minskat med 486 kronor per invånare (cirka 19 mnkr) mellan 2014 – 2017.

Intäkt försäkringskassan (pers ass)	2014	2015	2016	2017
Alingsås	3 024	2 828	2 704	2 538

Alingsås har en större andel med personlig assistans än riket. I riket uppbär 14 800 personer personlig assistans från försäkringskassan 2018 vilket utifrån Alingsås storlek motsvarar att cirka 60 personer skulle haft personlig assistans om Alingsås hade samma genomsnitt som riket, men nuläget uppgår till 105 personer i Alingsås. Att andelen är högre i Alingsås medfört att försäkringskassans hårdare bedömningar påverkat Alingsås mer än medelkommunen. Det har också blivit svårare för nya personer att få beslut om personlig assistans, enligt försäkringskassan fick 88 procent av nya ansökningar avslag 2017. Hur bedömningar av personlig assistans kommer att utvecklas spelar stor roll för nämnden under resterande 2018 och inför kommande år.

Handlingsplan för ekonomi i balans

Utifrån nämndbeslut 2018-04-09

Nämnden förordar att en genomlysning av nämndens ekonomiska förutsättningar genomförs och **innan delårsbokslut tas inga handlingsplaner fram med anledning av införlivandet av funktionsstödsverksamheten**. Nämnden förordar vidare att genomlysningen samordnas av kommunledningskontoret och utförs i samråd med Vård- och äldreomsorgsförvaltningen.

Vård- och äldreomsorgsnämnden förordar att en extern utredning tillsätts i syfte att klarlägga de gränsdragningsfrågor som uppstått i samband med införlivandet av en samlad funktionsstödsverksamhet i enlighet med handlingsplan EFFEKT. Genomlysningen bör slutföras innan delårsbokslut 2018. Tills dess bör ekonomin kring överflyttad verksamhet tydligt särredovisas från nämndens övriga ansvarsområde.

Investeringar

Tkr	Budget 2018	Vårbokslut 2018	Prognos helår	Avvikelse prognos/budget 2018	Vårbokslut 2017	Differens 2017/2018
Reinvestering						
Inventarier	1 600	92	1 600	0	135	-43
IT-utrustning	300	0	300	0	0	0
Vårdarhjälpmedel	250	53	250	0	152	-99
Sängar	250	104	250	0	178	-74
Anpassningsinvestering				0		0
Inventarier	400	24	400	0	33	-9
IT-utrustning	300	0	300	0	0	0
Vårdarhjälpmedel	100	9	100	0	65	-56
Sängar	100	26	100	0	76	-50
Totalt utgifter	3 300	308	3 300	0	639	-331

Vård- och äldreomsorgsnämndens investeringsbudget prognostiserar en nollavvikelse mot budget för helåret 2018.

Investeringskostnaden uppgår per april till 0,3 mnkr. Under 2018 prognostiserar nämnden att kostnaderna för investeringar kommer öka under återstoden av året.

Personal

Personal och kompetensförsörjning

Personalsammansättning

Personalsammansättning VoÄ	Antal årsarbetare jan-april 2017	Antal årsarbetare jan-april 2018
Totalt	1 140,2	1 161,0
Handläggare- och administratörer	38,7	35,8
Ledningsarbete	39,0	43,0
Socialsekreterare (socialsekreterare, fältsekreterare och biståndsbedömare)	21,9	21,9
Övrigt socialt och kurativt (behandlingsassistent/socialpedagog)	21,0	26,0
Hantverksarbetare (fixartjänst)	0,8	1,0
Servicetekniker	4,8	3,0
Personliga assistenter	219,9	227,2
Rehabilitering och förebyggande arbete	34,1	31,7
Sjuksköterska	69,9	75,9
Undersköterska	418,2	433,6
Vårdbitråde	107,1	96,8
Vårdare	165,9	165,1

Antal årsarbetare i förvaltningen har framförallt ökat inom yrkesgrupperna undersköterska, sjuksköterska och personliga assistenter jämfört med 2017. En anledning är att man anställt och utbildat undersköterskor, vilket betyder att VÄN nått målet; att 80 procent inom äldreomsorgen ska vara utbildade undersköterskor. Att man har anställt och utbildat undersköterskor har också visat sig i att antalet årsarbetare i yrkesgruppen vårdbitråde har minskat. Ett antal vårdbiträden har även på egen hand haft möjlighet att validera till undersköterska.

Nämnden har fortsatt svårt att rekrytera personal med tillräcklig kompetens, framförallt inom yrkesgrupperna arbetsterapeuter, fysioterapeuter och sjuksköterskor. När det gäller sjuksköterskor har visserligen antal årsarbetare ökat från föregående år men cheferna har svårt att rekrytera i den takt som de slutar (se omedelbar åtgärd på sid. 18). Särskilda insatser som riktad annonsering via sociala medier har använts för nämnda yrkesgrupper.

Förvaltningen har fortlöpande kompetensutveckling för befintlig personal och arbetar enligt den kompetensförsörjningsplan som finns i nämndens Flerårsstrategi 2018-2020. Insatserna har framförallt riktats mot förvaltningens bristyrken. Även arbetet med

heltidsresan är en del av det strategiska kompetensförsörjningsarbetet för att behålla befintlig personal.

Målet är att bli en mer attraktiv arbetsgivare för både ny och befintlig personal. Förvaltningen strävar efter en kvalitetssäkrad rekryteringsprocess men även utveckling och kompetensförsörjning av befintlig personal.

Andel timavlönade

Andelen timavlönade i förvaltningen har ökat i jämförelse med samma period föregående år. Framförallt har ökningen skett inom hemtjänsten.

	Jan-april 2017	Jan-april 2018
Andel timavlönade	15,9 %	17,5 %

Under januari till april 2018 har cirka 8 700 mer timmar arbetats av timanställd personal jämfört med motsvarande period 2017. Ökningen är hänförlig till hemtjänsten där de kommunalt utförda hemtjänsttimmar januari – april 2018 ökat med 7 600 hemtjänsttimmar jämfört med motsvarande period 2017.

Nämnden kommer fortsatt arbeta mot målet att minska andel tid som utförs av timanställd personal bland annat genom vidareutveckling av den framtagna handlingsplanen *Heltidsresan* samt utveckling av det tekniska stödet Time Care och då i form av bl.a. *Avancerad bokning*. Vidare åtgärder är att låta de med tillsvidareanställningar höja sina tjänstgöringsgrader samt nyrekrytering av 14 undersköterskor som kommer kunna användas av alla chefer samt att deras arbetsställe kommer vara flytande.

Andel delade turer

På avdelningen för särskilt boende har större delen av verksamheten delade turer. Det finns två arbetslag, varav ett på Brunnsgården och ett på Tuvegården, som inte har delade turer. I snitt har varje anställd 1-2 delade turer under en schemaperiod på 6 veckor.

På avdelningen kvarboende har majoriteten av enheterna delade turer. Varje anställd har i snitt 1-2 delade turer under en schemaperiod på 6 veckor. Någon enhet har inget krav på delade turer men där personalen själva har möjlighet att välja det. Flertalet enhetschefer arbetar aktivt med att minska delade turer i förvaltningen.

När det gäller avdelningen funktionsstöd finns det endast ett fåtal delade turer på Videgården, vissa medarbetare har enligt eget önskemål lagt in om delade turer.

I dagsläget ser vi inga större förändringar gällande delade turer men dialoger förs ute i verksamheterna att målet är att minska dessa. Under våren kommer ytterligare chefer inom VOÄ utbildats i *Hälsosam schemaläggning* en insats som också förväntas ge effekt vad det gäller att minska andelen delade turer. Utvecklingen av Time Care samt projektet *Heltidsresan* kommer också att vara till god hjälp i arbetet.

Jämställdhet

I nämndens jämställdhetsarbete kan det konstateras att många befattningar är enkönade, alltså att befattningen endast är representerad av ett kön. Totalt finns det 50 befattningar. Av dessa är 28 befattningar representerade av endast kvinnor, 6 befattningar med endast män och 16 befattningar med en fördelning mellan könen.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen inväntar nya riktlinjer för arbetet med lika rättigheter och möjligheter och kommer fortsätta arbetet utifrån den.

Arbetsmiljö

Vård- och äldreomsorgsnämnden har som mål att minska sjukskrivningstalen och kommer att under våren implementera nya rutiner för rapportering av tillbud och arbetsskador, syftet är att aktivt arbeta med de arbetsmiljörisker som finns i verksamheterna för att minska riskerna för skador. En annan del är att genomföra en fördjupad arbetsmiljöutbildning med inriktning rehabilitering för förvaltningens chefer, förvaltningens HR konsulter ska stötta förvaltningens chefer i sitt rehabiliteringsarbete i form av rehab-avstämningar under våren. Förvaltningen genomför även en utbildning i bemanningsakademi för implementering av hälsosam schemaläggning och implementering av aktiv återhämtning för att minska ohälsa och sjukfrånvaro.

Efter Arbetsmiljöverkets inspektion så har ett kommungemensamt arbete startat för att arbeta fram åtgärder för att komma tillrätta med de risker som lyftes fram i inspektionsmeddelandet. För att få en balans mellan krav och resurser i arbetslivet kommer nämnden fortsätta att aktivt arbeta med Time Care och planeringsverktyget TES. Rutiner är uppdaterade för arbetsmiljöbedömning i vårdtagares hem.

Nämnden har även som mål att verka för att minska andel tid som timanställda utför och kommer fortsätta arbetet med *Heltidsresan*. Under ett års tid har en del avdelningar arbetat med projektet sunt arbetsliv i syfte att förbättra arbetsmiljön.

Arbetsskador och tillbud

Tabell, antal anmälda tillbud och arbetsskador januari – april

Typ	2017	2018	Differens 2017-2018
Tillbud	155	144	- 11
Arbetsskador	44	66	+22

Antalet inrapporterade arbetsskador är 66 stycken under perioden. Det innebär ett ökat antal arbetsskador jämfört med samma period förra året, nio av dessa klassificerades som allvarlig händelse, två av dessa var färdolycksfall och resten olycksfall i arbetet. Av de

som resulterat i sjukfrånvaro är fem olycksfall i arbetet, två är färdolycksfall och en är sjukdom eller annan ohälsa i arbetet.

Antalet tillbud var 144 stycken och det är en minskning jämfört med samma period under förra året. 19 stycken klassificerades som allvarlig händelse. Den vanligaste orsaken är på grund av brukarens funktionsvariation. De vanligaste platserna är gemensamma utrymmen och enskilt hem. Den vanligaste åtgärden är nytt arbets sätt.

Nämnden har fortfarande relativt få rapporterade tillbud och arbetsskador i förhållande till storleken på verksamheten, det ligger i planen att under året implementera nya rutiner för tillbud och arbetsskaderapportering vilket kan leda till en större anmälningsfrekvens. Att arbetsskadorna ökat och tillbuden minskat jämfört med samma period förra året kan ha att göra med att man gör mer rätt bedömning och klassificering av vad som är tillbud och vad som är en arbetsskada.

Sjukfrånvaro¹

Tabell, sjukfrånvaro i % januari - april

	2017	2018*	Differens 2017-2018
1-14 dagar	3,67 %	3,45 %	-0,22 %
1-59 dagar	4,83 %	4,73 %	-0,1 %
> 60 dagar	5,20 %	4,40 %	-0,80 %
< 29 år	6,37 %	5,71 %	-0,66 %
30-39 år	9,23 %	6,11 %	-3,12 %
40-49 år	10,16 %	9,56 %	-0,6 %
50-55 år	10,31 %	13,21 %	+2,9 %
> 56 år	10,30 %	9,64 %	-0,66 %
Kvinnor	10,26 %	9,72 %	-0,54 %
Män	5,27 %	4,63 %	-0,64 %

*Viss eftersläpning i registreringen av sjukfrånvaro medför att tabellens siffror för 2018 kommer öka något efter lönekörning i maj.

Den totala sjukfrånvaron för Vård-och äldreomsorgsnämnden under perioden jan-april 2018 är 9.0 %, vilket är en minskning jämfört med samma period 2017 med 0,59 %. Långtidssjukfrånvaron (över 60 dagar) är fortfarande högst på förvaltningen men har minskat med 0,80 % jämfört med föregående år samma period. Den största minskningen

¹ Redovisningen omfattar månadsavlönad personal.

av sjukfrånvaro har skett i ålderskategorin 30-39 år med 3,12 %. Högst sjukfrånvaro har medarbetare över 50 år, och precis som föregående år har sjukfrånvaron ökat för dessa medarbetare. Den totala sjukfrånvaron är mer än dubbelt så hög för kvinnor (9,72 %) än för män (4,63 %). Bland de olika yrkeskategorierna ligger sjukfrånvaron högst för Undersköterskor/Samordnare, Distriktssköterskor, Stödbiträden samt Vårdbiträden.

Inom arbetet med metodåret har målvärden tagits fram för verksamheten. Målvärden för total sjukfrånvaro varierar mellan 7,0 – 9,2 procent beroende på verksamhet och förutsättningar, målvärdet för korttidssjukfrånvaro varierar mellan 1,9 – 3,5 procent beroende på verksamhet och förutsättningar.

Kostnaden för sjuklön vid avslagen sjukpenning från Försäkringskassan inom äldreomsorgen under perioden är 69 tkr exklusive arbetsgivaravgifter under jan–april, vilket är en stor minskning från samma period 2017 då kostnaden uppgick till 135 tkr. Det är i dagsläget svårt att göra en analys varför sjuklönekostnaden har minskat, en av orsakerna kan vara att långtidssjukskrivningarna har minskat.

De hittills viktigaste åtgärderna för att förebygga och åtgärda ohälsa och olycksfall är att förvaltningen startat upp ett aktivt arbete kring målet att sänka sjukskrivningarna. En orsak till de minskade sjuktalen kan vara effekten av en förbättrad rehabiliteringsprocess. Men även att chefer har arbetat tillsammans med HR-konsulter och regelbundet gått igenom aktuella rehab-ärenden. Resultatet är ett förebyggande synsätt när det gäller arbetsmiljö i syfte att undvika sjukskrivning hos medarbetare, samt att en del personer långt komna i rehabiliteringskedjan har kunnat gå vidare till nya arbetsuppgifter eller har avslutats. Under våren har även ett beslut fattats om att förvaltningens chefer kommer genomgå en fördjupad rehabiliteringsutbildning senare i höst.

Under våren har deltagarna i projektet *Aktiv återhämtning* startat upp med stresshanteringskurserna på 8 tillfällen och responsen från deltagarna har varit bra. Genom att pröva denna aktivitet finns förhoppning om att kunna utveckla och forma en lokal samverkansrutin med berörda parter i en rehabilitering, och som i förlängningen leder till en effektivare rehabiliteringsprocess.

Sammanfattande analys vårbokslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden har under januari - april 2018 fortsatt sin strävan mot en god kvalitet i vården och i omsorgen. Under de senaste åren har trenden varit att kvaliteten i verksamheten förbättrats.

Socialstyrelsens brukarundersökning visar att den sammantagna brukarnöjdheten för Alingsås kommun 2017 uppgår till 90 procent, vilket är ett högre resultat än 2016 års mätning som visade en sammantagen brukarnöjdhet på 89 procent. Resultatet visar att Alingsås äldreomsorg har en god kvalitet i en nationell jämförelse. Nämnden strävar mot att utifrån det systematiska kvalitetsförbättringsarbetet i verksamheten nå höga resultat även i 2018-års brukarundersökning.

En stor utmaning 2018 och framåt är att balansera de ökade behoven i äldreomsorgen och inom funktionsstöd med de ekonomiska resurserna. Nämnden fortsätter arbetet för en ekonomiskt effektivare verksamhet genom fortsatt satsning på kvarboende och planering för utökningar av boendeplatser inom äldreomsorg och funktionsstöd fortgår.

Kompetensförsörjningen är nämndens största utmaning nu och framåt.

Vår kvalitet ligger i personal med god kompetens och tillgången på sådan är ingen självklarhet längre. Att ta vara på digitaliseringens möjligheter är därför nödvändigt. Att se över vilka kompetenser som gör vad i verksamheten och hitta nya lösningar likaså. För att framåt kunna tillfredsställa behovet av kompetent och utbildad personal i vår verksamhet och samtidigt erbjuda en attraktiv arbetsplats med en god arbetsmiljö krävs, krävs ett aktivt arbete från såväl nämnd som kommunledning.

För att med minskade resurser kunna tillgodose vår målgrupps behov blir det allt viktigare att utmana och tänka utanför den egna organisationen. Nya arbetssätt i den egna organisationen behövs, men förändringar behöver även ske i samverkan med andra sjukvårdshuvudmän och i samarbete med civilsamhällets organisationer.

Heltid i vår verksamhet behöver bli norm och fler behöver arbeta mer för att klara åtaganden utifrån den demografiska utvecklingen. Idag finns i förvaltningen en outnyttjad resurs motsvarande 130 årsarbetare i deltidsarbetande vårdnära personal.

Under detta första år i ny gemensam storförvaltning finns en strävan efter att ta vara på de styrkor som finns i våra olika verksamheter, för att på så sätt uppnå en ny gemensam effektiv och ändamålsenlig nivå. Sammanslagningen innebär även en del utmaningar som vi ännu inte funnit tillfredsställande lösningar på, som exempelvis gemensamma lokaler för personal.